

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้า
มนุษย์ด้านแรงงาน ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและสาละวิน
ผู้วิจัย เสาวลักษณ์ สุวรรณเครือ
สาขาวิชา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและสาละวินศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: อาจารย์ ดร.สุธีร์ นนทภา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: อาจารย์ ดร.วิชัย รูปขำดี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

: พลตำรวจเอก ดร.ไกรสุข ดินสุข

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการ แนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะรูปแบบแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี ชลบุรี และสมุทรสาคร ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้ประกอบการหรือนายหน้า และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ใน 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและสาละวิน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย การจดบันทึกและถ่ายภาพ รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยที่เชื่อมโยงกับบริบทระหว่างประเทศด้วยนั้น มีประโยชน์และความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย แต่ยังไม่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทำให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ยังขาดความเป็นเอกภาพและชัดเจน รวมทั้งพบว่ารัฐบาลไทยมีผลการดำเนินงานที่นับว่าสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และค่อนข้างเป็นไปตามมาตรฐานสากลอย่างน้อย 3 มาตรการ ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบาย ส่วนด้านการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอยู่ในระหว่างดำเนินการ ขณะที่ด้านการดำเนินคดี ถือเป็นจุดอ่อนสำคัญของการดำเนินงาน และยังทำได้ไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานสากล อันเป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกา

ขึ้นบัญชีประเทศไทยในฐานะประเทศที่ถูกจับตามอง หรือ Tier 2.5 Watch List เป็นเวลา 4 ปี ติดต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายของไทยยังอ่อนแอ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการ ตีความและบังคับใช้กฎหมาย มีการทุจริตคอร์รัปชันในหมู่เจ้าหน้าที่สูง มีการเลือกปฏิบัติที่เอื้อ ประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจ โดยเฉพาะนักการเมืองที่นำเข้าแรงงานโดยผิดกฎหมาย ข้อเสนอของการ วิจัยครั้งนี้คือ เร่งรัดพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะของพนักงานสอบสวน ตำรวจตรวจคนเข้า เมือง ด้านการคัดแยกผู้เสียหาย การตีความและบังคับใช้กฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งรณรงค์แก้ปัญหาการคอร์รัปชันให้เป็นจริงตามนโยบายรัฐบาล ตลอดจนควรจัดทำยุทธศาสตร์ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน (แรงงานข้ามชาติ) ในระดับภูมิภาคขึ้นทั้ง 2 ระดับ คือระดับประเทศ และระดับทวิภาคี (เน้นจับคู่ 3 ประเทศหลักที่มีปัญหา คือ พม่า ลาว กัมพูชา) เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน (แรงงานข้ามชาติทั้งในระบบ และนอกระบบ) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปตาม มาตรฐานสากล และหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งควรนำข้อเสนอแนะโมเดลรูปแบบความร่วมมือที่ดี ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงานเชิงบูรณาการ ไปปรับใช้กับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

Thesis Title : A collaborative strategy in the Prevention of and Solution to Labour
Human Trafficking in Mekong and Salween River Basins Region

Author : Saowalak Suwankhrua

Program : Mekong and Salween River Basins Regional Studies

Thesis Advisors

: Dr. Sutee Nontapa

Chairman

: Dr. Vichai Rupkumdee

Member

: Gen. Dr. Kraisook Sinsook

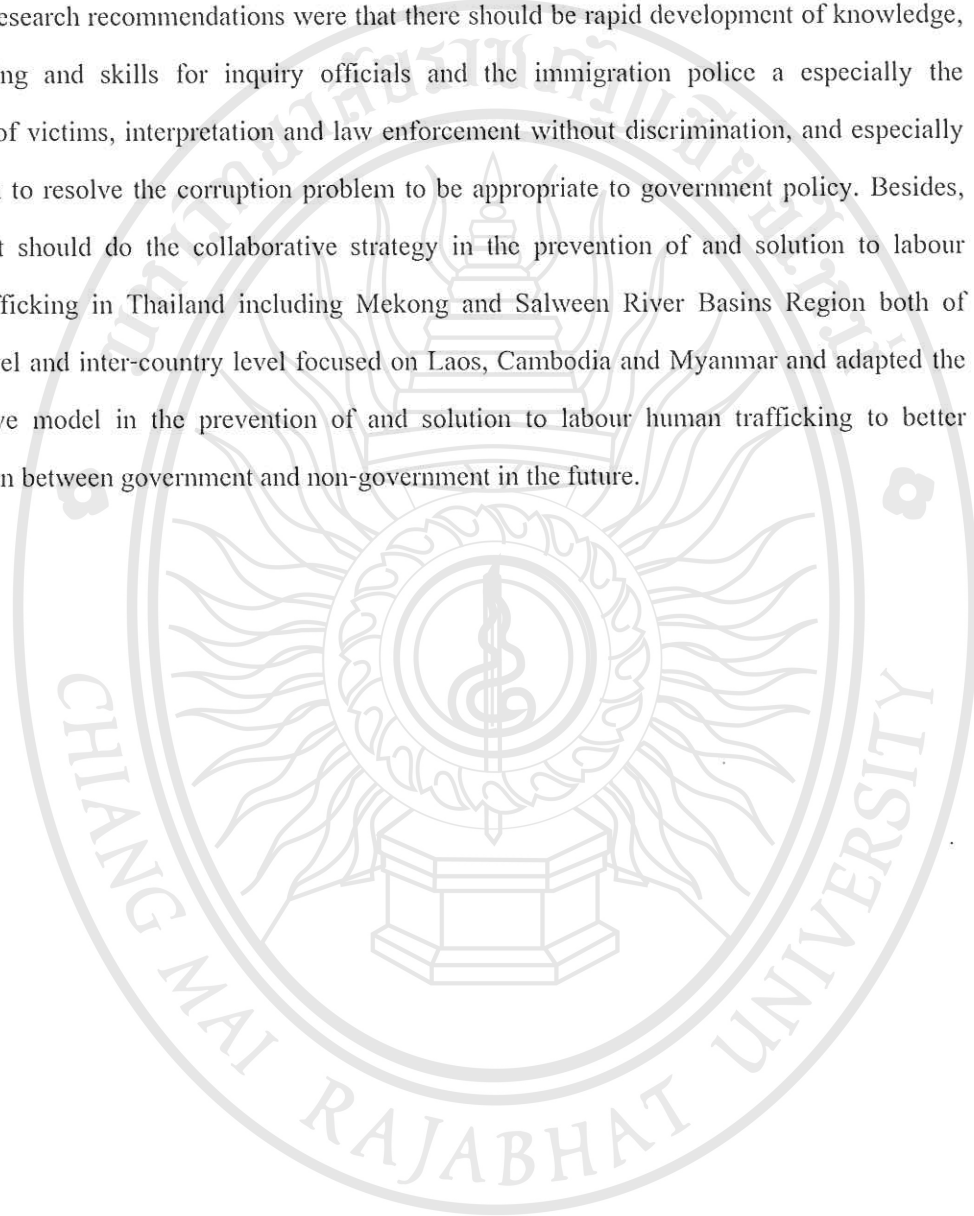
Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the development of policy, strategy, action plan, implementation, problems, weaknesses, strengths, outputs and policy suggestions for a good collaborative model in prevention and solution for labour human trafficking in Mekong and Salween River Basins Region. The key informants were in Bangkok, Pathumthanee, Chonburi and Samutsakhon composed of policy makers, practice officials, entrepreneurs or agents including victims to labour human trafficking from 6 countries in the region by specific sampling and qualitative methods using documentary research, an In-depth interview, group meeting and participatory seminar. The data analyzed by was the content analysis.

The research results revealed that a collaborative strategy in the prevention of and solution to labour human trafficking in Thailand including Mekong and Salween River Basins Region was very useful and necessary to Thai society but not much efficiency and lead to lacking unity for integrated operation. Besides, the operational results of the Thai government were consistent with policy and strategy in the prevention of and solution to labour human trafficking and according to international standards for three measures, which were prevention, protection and the development of policy mechanisms while the development of the data base was in progress and the litigation process was a major weakness of the operation that didn't comply with

international standards. These resulted to the United States naming Thailand on Tier 2.5 on the watch list for four consecutive years. This phenomenon reflected that enforcement in Thailand was weak and officials lacked knowledge to interpret and enforce the law including corruption among high officials, and discrimination that benefited the politicians in importing illegal labour. Therefore research recommendations were that there should be rapid development of knowledge, understanding and skills for inquiry officials and the immigration police a especially the separation of victims, interpretation and law enforcement without discrimination, and especially a campaign to resolve the corruption problem to be appropriate to government policy. Besides, government should do the collaborative strategy in the prevention of and solution to labour human trafficking in Thailand including Mekong and Salween River Basins Region both of country level and inter-country level focused on Laos, Cambodia and Myanmar and adapted the collaborative model in the prevention of and solution to labour human trafficking to better co-operation between government and non-government in the future.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ผู้มีพระคุณท่านแรกคือ อาจารย์ ดร.สุธีร์ นนทภา ซึ่งกรุณาชี้แนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและภูมิภาคแบบองค์รวม แนะนำวิธีการเขียนรายงานวิจัยที่ถูกต้องมีคุณภาพ ท่านที่สองคือ อาจารย์ ดร.วิชัย รูปจำดี ท่านเคยเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เป็นผู้บริหารโครงการวิจัยติดตามประเมินผลต่อการค้ามนุษย์ และเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมไทยในต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยมีหน้าที่หลักด้านการส่งเสริมเครือข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ต่อคนไทยในต่างประเทศด้วย จึงได้รับข้อคิดจากท่านอยู่เสมอ ส่วนท่านที่สามคือ อาจารย์พลตำรวจเอก ดร.ไกรสุข ลินสุข อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งท่านคอยห่วงใยและให้แง่คิดการพัฒนางานเขียนวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมฯ รองผู้บังคับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองชายฉันทบุรี จังหวัดปทุมธานี ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปราบปราม 1 ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ผู้อำนวยการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) จังหวัดสมุทรสาคร ตลอดจนตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการหรือนายหน้าแรงงาน ประมง จังหวัดชลบุรี และองค์กรระหว่างประเทศ UNIAP ที่สนับสนุนข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ใน 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและสาละวิน

ขอขอบคุณอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน และประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีคุณค่าจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนปริญญาเอกทุกท่าน ขอขอบคุณพันเอกพิเศษ นเรศร์ จิตรักษ์ กัลยาณมิตรผู้เมตตา คอยให้มุมมองการดำเนินชีวิตที่ดีและการเป็นข้าราชการที่ดีตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่ ที่อยู่เบื้องหลังด้วยความเมตตา เอาใจใส่ และเป็นกำลังใจในความสำเร็จทั้งมวล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ได้อย่างบูรณาการและยั่งยืน

นางสาวเสาวลักษณ์ สุวรรณเครือ